

Omsorgsplan til brug ved sorg-kriser på Herfølge Skole

Herfølge Skoles omsorgsplan er udarbejdet med det formål, at skolen har et fælles grundlag at handle ud fra i situationer, hvor kriser, ulykker eller dødsfald rammer personer med tilknytning til skolen.

Planen indeholder følgende:

1. Beskrivelse af omsorgsgruppen
2. Når skolen mister en elev
3. Når en elev mister forældre eller søskende
4. Når skolen mister en ansat
5. Elever i krise som følge af skilsmisse, alvorlig sygdom, vold, mv.
6. Ulykker i skoletiden
7. Hensyn til andre kulturer-religioner
8. Litteratur

1. Omsorgs-gruppen

Skolens indsats i forbindelse med sorg-krise-situationer koordineres af en omsorgs-gruppe. Den af skolens ansatte der bliver klar over en ulykke, sorg eller krise-situation har pligt til at henvende sig til en af omsorgs-gruppens medlemmer.

Ved følgende situationer skal omsorgs-gruppen straks kontaktes:

- Dødsfald eller alvorlige ulykker blandt en af skolens elever
- Dødsfald blandt en af skolens elevers søskende eller forældre
- Dødsfald blandt personalet

I andre situationer kontaktes omsorgs-gruppen i arbejdstiden. Det drejer sig f.eks. om:

- Ulykker/overfald på skolens elever

Der er situationer hvor omsorgs-gruppen skal kontaktes, men hvor kontakten ikke haster:

- Livstruende sygdom

Omsorgs-gruppen består af tre ledelsesrepræsentanter og to medarbejderrepræsentanter:

Skoleleder	SØ
Pædagogisk afdelingsleder	SK
SFO-leder	ACJ
To medarbejderrepræsentanter (disse to udpeges for èt år) For 2009 : HM,SKH	HM og SKH (for 2009)

Omsorgs-gruppens opgaver

Skolens leder har indkaldende myndighed.
Omsorgs-gruppen har til opgave:

- at indkalde til koordineringsmøde med en eller flere af omsorgsgruppens medlemmer ved sorg-/krisesituationer
- at indkalde klasselærer/pædagog m.fl. til koordineringsmøde ved sorg-/krisesituationer
- at vurdere om der skal indhentes krisehjælp og evt. benyttelse Falck HealthCare
- at vedligeholde sorg-/kriseplaner

Koordineringsmøde

På koordineringsmødet skal følgende forhold afklares:

- Hvad er facts - er der oplysninger nok – hvis ikke hvordan og af hvem skal de skaffes
- Hvem skal orienteres, hvordan og af hvem (herunder om der skal tages hensyn til andre kulturer og religioner)
- Hvem kontakter hjemmet (normalt klasselærer)
- Hjemmebesøg efter de pårørendes ønsker
- Orientering af personale
- Orientering af eleverne:
  - klassen, årgangen, storteamet, alle
  - mindstund
- Orientering af forældre: klassens, årgangen, alle
- Opfølgning på kort og langt sigt:
  - barnet
  - hjemmet
  - personale
- Flagning og anden markering på skolen
- Omsorgs-gruppen/skoleledelsen fungerer som støttepersoner for lærer/pædagog
- Begravelse og evt. inddragelse af præst

Handleplaner

Skolens handleplan vil afhænge meget af den konkrete situation. I denne plan er medtaget eksemplariske handleplaner for følgende situationer:

- Når et barn på skolen dør
- Når et barn mister en af sine nærmeste (forældre eller søskende)
- Det kollegiale tab

Disse handleplaner dækker de situationer, der kræver øjeblikkelig handling. Det gør selvmord blandt skolens elever eller forældre også, men her vil handleplanen afhænge meget af den konkrete situation. Handleplanerne i dette hæfte vil kunne bruges til inspiration.

Planen er på dagsordenen på årgangenes forældremøder, hvor skolen også gør opmærksom på, at vi finder det vigtigt og forventer, at forældrene orienterer skolen, når der sker noget alvorligt i barnets liv, således at barnet kan få den bedst mulige hjælp og støtte.

2. I tilfælde af at skolen mister en elev

- Den, der først får kendskab til dødsfaldet, kontakter omsorgsgruppen.
- Ledelsen kan kontakte forvaltningen og øvrige relevante personer (f.eks. psykolog, sundhedsplejerske, lærer/pædagogteam, støttegruppe og søskendes klasselærere).
- Omsorgsgruppen samler klassens lærere/pædagoger og vurderer omfanget af støtte m.v.
- Hvis der er behov for krisehjælp til medarbejdere, kontaktes Falck HealthCare.

Klasselærerens ansvarsområder

Første kontakt til elevens hjem:

Klasselæreren har ansvaret for, at der tages kontakt til hjemmet, der tilbydes et hjemmebesøg. Formålet med kontakten:

- Få konkrete facts om, hvad der er sket. (Rygter manes i jorden).
- Hvilke oplysninger må/må ikke videregives til skolen/eleverne?
- Hvad kan klasselæreren og skolen hjælpe med?
- Fortælle, hvad der vil ske/er sket på skolen i løbet af den første dag
- Afklaring af, om forældrene ønsker at deltage i en del af forløbet på skolen.

Den videre kontakt til elevens hjem

- Fortælle om forløbet i klassen
- Indhente oplysninger om begravelsen
- Afklare om forældrene ønsker lærernes/pædagogernes og klassekammeraternes deltagelse i begravelsen
- Hvis forældrene ønsker skolens deltagelse i begravelsen, drøftes det, hvem der deltager

Klassen

- Klasselæreren og en af de øvrige lærere og pædagoger er i lokalet, når de første elever møder, og bliver sammen med klassen resten af skoledagen inkl. frikvarterer
- Man taler meget grundigt om, hvad der er sket (Rygter manes i jorden)
- Man taler med eleverne om den elev, der er død. Eleverne skal have lov til at fortælle alt, både positive og negative oplevelser. I fællesskab tales om, hvordan man vil mindes eleven i klassen. Eventuelt markeres elevens plads med lys, blomster, billeder, digte m.m. Det kan være en god ide at lade eleverne sende en hilsen til forældrene. Det kan være breve, digte, små tegninger og små historier og blomster fra klassen
- Der skal være mulighed for at lave aktiviteter, der ikke har med død at gøre. (F.eks. en tur i skoven).
- Der kan pyntes med lys og blomster på elevens plads
- Sognepræsten kan kontaktes

Når skoledagen er slut, sikres det, at der ikke er elever, der skal hjem til et tomt hus. Det sikres (klasselærer), at alle hjem er orienteret om dødsfaldet.

- Elevens plads kan stå tom et stykke tid, indtil lærer og elever finder tiden inde til at stoppe markeringen.
- Klassen kan i fællesskab skrive et brev til familien
- Det er meget vigtigt med OPFØLGNING gennem samtaler, herunder det at mindes og evt. brug af sorgmateriale.
- Besøg på gravstedet kan overvejes.

Kontakt til professionelle

- Lærerteamet og ledelsen vurderer, i hvilket omfang professionelle skal inddrages.

Kontakt til klassens forældre

- Forældrene informeres grundigt om dødsfaldet. Informationen gives skriftligt. Den kan indeholde en invitation til et forældremøde.

Ledelsens ansvarsområder

- Information til skolens medarbejdere om dødsfaldet.
- Information til lærerne gives af klasselæreren eller ledelsen ved først mulige frikvarter.
- Der tages stilling til, hvilke lærere, der orienterer hvilke klasser.
- Vær opmærksom på, at der kan være reaktioner pga. tætte relationer til kammerater/søskende i andre klasser.
- Flagning. Skolen flager på halv stang på selve dagen. Der flages på begravelsesdagen.
- Kontakt til fraværende lærere/pædagoger.
- Bestilling af buket til hjemmet - og et lille brev.
- I samarbejde med klasselæreren sendes der brev til klassens hjem. Der sendes ligeledes et brev til alle skolens øvrige hjem.

Afholdelse af mindestund

- Det overvejes om og evt hvordan en mindestund skal afholdes.
- Afholdelse af 1 minuts stilhed - hvorefter der synges en sang.
- Lærerne/pædagoger og eleverne går til deres klasser og kan her afklare evt. spørgsmål.
- Opmærksomhed omkring fraværende klasser, børn og medarbejdere.

Hvis dødsfaldet sker i en ferie

Den medarbejder, der først får kendskab til dødsfaldet, kontakter en fra ledelsen, klasselæreren, en anden af klassens lærere eller en ansat i SFO. Der skal sørges for:

- Kontakt til hjemmet
- Blomster til begravelsen og evt. deltagelse i begravelsen.
- Skriftlig/mundtlig information til klassens elever og forældre, SFO.
- Kontakt til alle skolens medarbejdere.
- En evt. mindestund arrangeres den første dag efter ferien.
- Det tidligere skitserede forløb i klassen foregår også fra den første dag efter ferien.

Det er godt at huske

- Vær aktiv lyttende og nærværende
- Lad være med at bagatellisere
- Alle følelser er i orden i forbindelse med sorg
- At være ked af det er mange ting

Spørg

- Hvad er der sket?
- Hvad gjorde du?
- Hvad tænker du?
- Hvad oplevede du?
- Hvordan har du det?
- Hvordan kunne du tænke dig klassen skal have det at vide?

3. I tilfælde af at en elev mister forældre eller søskende

- Den person, der først får meddelelsen, må sikre sig, at klasselærer, ledelse samt SFO får besked.
- Ledelsen sikrer, at medarbejdere og andre relevante klasser informeres om dødsfaldet, afhængigt af situationen.
- Ledelsen overvejer dagens vikardækning i forhold til berørte klasser.

Kontakt til hjemmet

- Klasselærer/ledelse/ kontakter elevens hjem. Formål:
- Få konkrete oplysninger om, hvad der er sket. (Rygter manes i jorden).
- Hvilke oplysninger må/må ikke videregives til skolen/eleverne?
- Hvad kan klasselæreren/skolen/SFO hjælpe med?

Det aftales, hvordan klassen informeres, samt hvad der må/skal siges og gøres.
Der sendes en buket til hjemmet - gerne ledsaget af en personlig hilsen.

Klassen

- Klassen kan lave tegninger/breve, som sendes til eleven.
- Det er vigtigt at være opmærksom på klassens reaktion.
- Skriftlig information til klassens forældre.
- Det overvejes, hvordan eleven skal vende tilbage til klassen.
- Der tales med klassekammeraterne om, hvordan de kan forholde sig, når den berørte elev kommer tilbage og om betydningen af åbenhed omkring elevens tab - også fremover.
- Det overvejes, hvordan man vil forholde sig til begravelsen

Opfølgning

- Klasselæreren/pædagog fra SFO skal have samtaler med eleven: Respekter elevens ønsker for forløbet. Vær en god lytter!
- Det er vigtigt, at eleven har en voksen på skolen at tale med om sin sorg
- Husk at en sorgperiode kan være lang og at der skal følges op på elevens trivsel i længere tid.

Klasselæreren aftaler med eleven og familien, hvad klassen/skolen kan gøre for at hjælpe eleven gennem sorgen.

4. I tilfælde af at skolen mister en ansat

Den, der først får kendskab til dødsfaldet, kontakter omsorgsgruppen. Denne koordinerer, hvad der skal iværksættes.

Ledelsens ansvarsområder

- Ledelsen tager kontakt til den afdødes familie
- Familien får at vide, hvad skolen foretager sig i anledning af dødsfaldet.
- Familien gives mulighed for at komme frem med, hvad de forventer af skolen i denne situation.
- Samme dag sendes en hilsen fra skolen.
- Brev sendes til alle skolens forældre.
- Skolen flager på halv stang på selve dagen.
- Der flages på begravelsesdagen.

Information til de ansatte

- Ledelsen får samlet de ansatte ved skolen til et kort møde.
- Fraværende lærere og pædagoger kontaktes.
- Ledelsen skaber rammen om samværet.
- Ledelsen informerer om, hvordan skolen vil forholde sig mht. denne dag, herunder hvilke informationer, der skal gives til eleverne.
- Skolens ansatte har en stund, hvor de mindes den afdøde. En samling overvejes.
- Alle informationer skal være klare og præcise for at undgå misforståelser.
- Kollegaer, som ønsker at deltage i begravelsen, gives fri.
- Der sendes blomster fra skolen

Berørte klasser

- I berørte klasser bør der være to lærere i klassen for at give beskeden. Der vurderes om der er elever, der ikke bør sendes hjem uden forudgående kontakt til hjemmet.
- De to lærere er i klassen, når de første elever møder, og bliver sammen med klassen resten af dagen inkl. Frikvarterer.
- Man taler grundigt om hvad der er sket. (Rygter manes i jorden.)
- Man taler med eleverne om den lærer, der er død. Eleverne skal have lov til at fortælle alt, både positive og negative oplevelser. I fællesskab tales om, hvordan man vil mindes læreren i klassen. Eventuelt markeres lærerens plads med lys, blomster, billeder, digte m.m.
- Der afholdes evt. en fælles mindestund for hele skolen.
- Der skal være mulighed for at lave en aktivitet, der ikke har med død at gøre. (F.eks. En tur i skoven)

5. Elever i krise som følge af skilsmisse, alvorlig sygdom, vold m.m.

- På forældremøder og i forældrefolder orienteres om, at det er vigtigt at informere klasselæreren/skolen ved skilsmisse m.m., da det er vigtigt, at der er åbenhed fra alle sider, så det fremtidige samarbejde kan aftales.
- Klasselæreren skal informere teamet og ledelse.
- Der vælges en kontaktperson, som eleven kender godt og har tillid til. Det vil oftest være klasselæreren, men det er legalt at give opgaven videre til en anden lærer i teamet.

Klasselærerens ansvarsområder

- Familien kontaktes og inviteres evt. til et møde på skolen, hvor klasselærer og anden person deltager.
- I tilfælde af skilsmisse er det vigtigt at huske kontakt til begge forældre. Følgende drøftes:
  - Hvordan skal samarbejdet med hjemmet være?
  - Hvem skal informeres?
  - Hvad forventer forældrene af skolen?
  - Hvilken hjælp kan vi tilbyde?
  - Hvad gør vi? - der lægges i fællesskab en plan for det videre forløb
- Klasselæreren har en personlig samtale med eleven i rolige omgivelser, hvor barnet orienteres om samtalen med forældrene og det videre forløb.
- Det aftales om eleven skal være til stede ved eventuel information af klassen. I forbindelse med denne information kan øvrige børn stille spørgsmål, men dog kun efter aftale med barnet.
- De nærmeste kammerater opfordres til at støtte eleven.

Opfølgning

- Klasselæreren sørger for opfølgning gennem samtale med barnet og hjemmet.
- I den efterfølgende periode er det vigtigt at alle omkring eleven er opmærksomme på, hvordan barnet har det.
- Vær lydhør og giv barnet plads til at komme frem med sine følelser og tanker.
- Når barnet tumler med store følelser og svære tanker, kan det ofte påvirke evnen til at lære noget.

6. I tilfælde af ulykker i skoletiden

- På ulykkesstedet gælder det om at holde børnene på afstand.
- Via mobiltelefon tilkaldes hjælp fra skolen til at få eleverne tilbage til skolen.
- En lærer/pædagog tager med den forulykkede/tilskadekomne.
- Den anden bliver hos klassen og følger børnene tilbage til skolen
- Eleverne holdes på skolen. Klassens lærere, leder samt evt. psykolog bliver hos klassen. Kontoret kontakter og orienterer forældrene. Der sørges for, at alle elever bliver hentet på skolen.
- Næste dag samles lærerne til en kort orientering. Lærere, som er kendte i klasserne, går dertil og orienterer om hændelsesforløbet.
- Alt efter omfanget af ulykken følges planen, som tidligere skitseret.

Orientering af pressen

- Hvis der opstår situationer, hvor pressen bliver involveret, er det vigtigt, at al kontakt til pressen foregår gennem ledelsen.

7. Hensyn til andre kulturer-religioner

- Det er vigtigt at være opmærksom på om der skal tages specielle hensyn hvis den ramtes familie har andre traditioner i forbindelse med kriser, ulykker og dødsfald. Kontakt omsorgsgruppen hvis du er i tvivl.

8. Litteraturliste:

Anneberg, Inger: Håbets labyrint. *Når et barn får en livstruende sygdom*

Dyregrov, Atle : Sorg og Omsorg i skolen

Dyregrov, Atle : At tage afsked. *Ritualer der hjælper barnet gennem sorgen.*

Edvardson, Gudrun: Børn i sorg, børn i krise.

Fredsted, Malene: Kan man dø - når man er ung ?

Jacobsen, Anne: Kan man dø om natten ? *Når børn rammes af alvorlig sygdom*

Jacobsen, Anne : Børn og sorg. *Om børns reaktioner på tab og død*

Møller, Erik : Sommer med Anemone

Olesen, Peter: Min mor døde. Min far døde. *25 danskere fortæller om at miste en far eller en mor.*

Ottesen, Doris : Børn og sorg - om forældretab i barndommen

Rem, Lene: Jeg hader dig far ! ..... fordi du ikke er her.

Schwartz Hansen, Anni : Jeg savner dig. *Om sorgarbejde blandt unge, der har mistet en far eller en mor.*

Wenneberg, Signe: Kære far og mor. *Skilsmissegenerationens voksne børn fortæller.*

Undervisningsmateriale:

Undervisningsmateriale fra Kræftens Bekæmpelse findes på Skolebiblioteket.